

ШАБЛОНСКИ СВЕТ СО ДИ

“Наместо работите да ги пренасочуваат во насока на заздравување на најболниот дел од меѓуетничките односи, политичарите без никаква потреба создаваат тензија и непријатно чувство на вина дека нешто се прави на штета на друг”, вели Тања Каракамишева.

“За разлика од Илирида и идејата за осамостојување и за отцепување на дел од државата, која беше и сè уште е противуставна, претстојниот референдум има и уставна и законска основа”, додава Каракамишева.

дека на голем дел од нив, и во овој момент, им е кристално јасно дали ќе излезат на референдум и како ќе гласаат, значи без организирање на некоја посебна кампања.

Тоа што според Тања Каракамишева во овој период од два месеца треба да го направи иницијаторот Тодор Петров е - прво, да го департизира самиот референдум, бидејќи секое негово натамошно партизирање и политизирање може да ја однесе работата во

друга насока, а не во вистинската.

“Територијалната организација на државата е, пред сè, граѓански интерес без разлика на тоа каква политичка припадност имаат граѓаните. Граѓанскиот интерес е многу повисок од партискиот. Второ, иницијаторот мора да им објасни на граѓаните дека референдумот е еден од најдемократските инструменти преку кој се практикува и зрее колективната политичка свест за припаѓање на гра-

Пишува:

Жаклина МИТЕВСКА



Собранието на Република Македонија донесе одлука за одржување на референдум на 7 ноември, на кој граѓаните ќе се изјаснат “за” или “против” територијалната организација на државата на начин како што е уредена во согласност со Законот од 1996 година. Значи, граѓаните ќе одлучуваат за ова прашање и тие, во согласност со Уставот на РМ и принципот на суверенитет, се единствено меродавни да го кажат последниот збор околу начинот на територијалното организирање на својата држава. Законски утврдените рокови предвидуваат тој да се одржи во термин не помал од 60 дена од денот на распишувањето, но не повеќе од 90 дена. Иако ко-

ментарите во јавноста се движат во насока на тоа дека референдумот е прерано закажан, д-р Тања Каракамишева, доцент по Уставно право и политички систем на Правниот факултет во Скопје, вели дека во овој момент е ирелевантен тајмингот околу денот на одржувањето на референдумот, бидејќи граѓаните веќе доволно се информирани за што треба да се изјаснат и во каква територијална организираност на државата сакаат да живеат.

“Оттука - потенцира таа - не мислам дека некој би можел да ‘испрофитира’ со времето на одржување на референдумот. Со својата мудрост граѓаните треба да проценат што е добро за нив, а што не е, и во ниту еден момент не смеат да бидат потценети”.

Каракамишева објаснува и дека два месеца се сосема доволно време да им се објасни на граѓаните што е смислата и целта на референдумот. Таа дури и смета



СОВРЕМЕНИОТ ЧОВЕК САКА ДА БИДЕ ПРАШАН ЗА АМБИЕНТОТ ВО КОЈ ЖИВЕЕ, ТАЊА КАРАКАМИШЕВА

ДИКТАТОРСКО ВЛАДЕЕЊЕ

ѓаните во државата и за нејзино организирање во согласност со нивната волја. Политичките партии се битен фактор во овој процес на зреење, но не и пресуден. Пресудна е граѓанската волја. Всушност, таа е врв кон кој треба да се насочи севкупната енергија на дејствување на партиите, а не обратно, бидејќи партиите постојат и функционираат за граѓаните“, вели Каракамишева.

УСЛОВИ

Органи за спроведување на референдумот се Државната изборна комисија, изборните комисии на изборните единици и избирачките одбори. За одржување на референдумот граѓаните задолжително се известуваат преку јавен повик и истакнување плакати на видни места. Државата, односно посочените државни органи - како што објаснува Каракамишева, се должни да го спроведат референдумот на начин утврден со Закон, како и да создадат условизанегово неопречено спроведување во смисла на обезбедување потребни финансиски средства. Иницијаторот треба да ја преземе главната акција во смисла на објаснување на целта на одржувањето на референдумот и неговото значење од аспект на тоа како иницијаторот ја гледа смислата и опортуноста на позитивниот резултат од одржаниот референдум.

“Законот за референдум предвидува два високи критериуми за успешност на референдумот. Пред сè, потребно е да излезат повеќе од

половина од вкупниот број избирачи запишани во Единствениот избирачки список, од кои мнозинството треба да гласаат “за” референдумското прашање. Така донесената одлука е задолжителна за Собранието на РМ, односно тоа е должно повторно на сила да го врати стариот Закон од 1996 година. Колку избирачи ќе излезат на гласање и дали таа бројка ќе биде доволна за успех на референдумот е навистина граѓанска волја и лично право на секој кој има избирачко право. Секој од нас треба да донесе лична одлука за тоа што е добро за Република Македонија“, коментира Каракамишева.

УЛОГА

Според објаснувањето на доцентката по Уставно право и политички систем на Правниот факултет во Скопје, д-р Тања Каракамишева, медиумите воопшто имаат најголема улога во процесот на создавање позитивна или негативна клима околу референдумот. Тие ја имаат моќта да го насочат вниманието, дури и индиректно да го искреираат јавното мислење околу севкупните состојби во државата.

“Но, сепак - додава Каракамишева - не мислам дека нивната моќ е до тој степен голема да можат да создадат стопроцентна клима за (не)успехот на референдумот. Тоа сепак во најголем дел зависи од општото расположение на граѓаните и од нивното мислење. По правило, одржувањето референдум треба да се сфати



180.000 ПОТПИСИ ГО ОБЕЗБЕДИЈА ПРАВОТО НА РЕФЕРЕНДУМ

како празник за граѓаните на една држава, а не за нешто лошо или нешто што предизвикува негативни последици. Демократијата созрева во демократски амбиент, кога се практикува и се учи. Сфатено во демократска смисла, без оглед на тоа дали референдумот ќе успее да предизвика промени или не, тој сепак е чин на постоење на демократска култура, која мора да се негува доколку сака да трае и да се развива. Оттука, во никој случај ефектите од референдумот не смеат да бидат негативни. Без

разлика како ќе заврши, секоја власт мора почесто да практикува сопствената политика да ја става на тест и на испит, дури и по цена да се соочи со критика и со негодуваче од страна на граѓаните. Едноставно, власта не смее да се зачури во својот шаблонски свет и да негува диктаторски стил на владеење. Новото време бара многу демократија, современиот човек сака да биде прашан за амбиентот и за условите во кои живее и да чувствува дека ѝ припаѓа и е дел од една цивилизирана заедница“.

На законите на Албанците дека во случај ако успее референдумот против територијалната поделба на државата, тие ќе го активираат референдумот за Илирада, Каракамишева потенцира дека тоа се сценарија кои не се од сега и кои не се новина во политичкиот вокабулар на дел од албанскиот политички фактор во државава.

“Овој вокабулар - додава Каракамишева - е неаргументиран од аспект на фактот што тој не може да ја негира опортуната и легалната димензија на одржувањето референдум. Дека не станува збор за чисто македонски референдум во етничка смисла покажува и фактот што ниту еден дел од референдумското прашање нема таква конотација. Прашањето е сосема коректно сročено, без тенденција да повреди нечиј етнички интерес. Фактот дека секој граѓанин,

без оглед на неговата етничка припадност, а кој има избирачко право, може да излезе на референдум и да се изјасни со ‘за’ или ‘против’, во согласност со својата волја, зборува дека во овој случај етничкиот момент е злоупотребен од страна на албанскиот фактор и дека повторно се манипулира со најсензитивниот момент во државата-етничкиот. Наместо работите да ги пренасочуваат во насока на заздравување на најболниот дел од меѓуетничките односи, политичарите без никаква потреба создаваат тензија и непријатно чувство на вина дека нешто се прави на штета на друг. За разлика од Илирада и од идејата за осамостојување и отцепување на дел од државата која беше и сè уште е противуставна, претстојниот референдум има и уставна и законска основа”.

Според мислењето на д-р Тања Каракамишева, СДСМ ка-



ПРЕДЛОГ ЗА РАСПИШУВАЊЕ РЕФЕРЕНДУМ ДОСТАВЕН ДО СОБРАНСКИОТ СПИКЕР

ко партија на власт треба да ги охрабрува референдумските изјаснувања на граѓаните, бидејќи со тоа може да добие многу повеќе симпатии од нив.

“Партијата која е на власт - вели таа - мора да знае како да

го почувствува пулсот на граѓаните. Мислам дека власта ќе го разбере тоа и ќе ги остави граѓаните да одлучат за сопствената судбина. Понекогаш граѓаните знаат многу подобро од политичарите да донесат вистинска одлука”.



ОД МИТИНГОТ НА ЗДРУЖЕНАТА ОПОЗИЦИЈА